

De Liemers

ZEVENAAR • DUIVEN • WESTERVOORT • RIJNWAARDEN

WELKOM IN DE LIEMERS!

De Liemers is een bijzonder gebied. Dat komt vooral door de afwisseling: van het rivierenlandschap, de vele recreatievoorzieningen en -gebieden, zoals de Bijland en Rhederlaag, de sfeervolle winkelcentra van Zevenaar en Duiven tot de dorpse gezelligheid in de kleine kernen.

WAAR KOMT DE NAAM LIEMERS VANDAAN?

De Liemers is het gebied tussen Arnhem en de Duitse grens. Omsloten door de Rijn, Pannerdensch Kanaal, IJssel, de Oude IJssel en met de heuvels van de Veluwe en Montferland op fietsafstand. De begrenzing van de Liemers is al jaren punt van discussie. Een van de verschillende theorieën geeft aan dat het hier de grens tussen de beide hertogdommen Gelre en Kleef betreft. De naam 'Liemers' verwijst in die theorie naar het Latijnse 'limes', wat grens betekent. Ook de grenzen van het gebied zijn in de loop van de jaren nogal eens verschoven. Anno 2017 worden de gemeenten Rijnwaarden, Zevenaar, Duiven en Westervoort tot de Liemers gerekend.

5 BIJZONDERE FIETSRoutes IN DE LIEMERS

In de Liemers kun je volop fietsen. De kaart (rechts) toont vijf bijzondere fietsroutes. Op de achterzijde lees je meer over de routes en worden de fietsknooppunten overzichtelijk weergegeven.

- A RONDJE GELDERS EILAND** > 35 km
- B STEENGOED** > 35 km
- C HISTORISCH LIEMERS** > 50 km
- D RONDJE LIEMERS** > 50 km
- E LIEMERSE STREEKPRODUCTENROUTE** > 36 km

RHEDERLAAG EN DE BIJLAND

De grootste rivieren van Nederland - Rijn, Pannerdensch Kanaal en IJssel - stromen door de Liemers. Het uitgestrekte **recreatiegebied Rhederlaag (1A)** bij Lathum is met ruim 400 hectare aan wateroppervlakte geschikt voor een heerlijk ontspannen dag of vakantie in de buitenlucht. **De Bijland (1B)** bij Tolkamer is een waterplas van 250 hectare nabij de splitsing van Rijn, Waal en IJssel en heeft een open verbinding met de Rijn en een speedbootbaan. Beide recreatiegebieden beschikken over mooie stranden, jachthavens en gezellige campings.

Meer info: rhederlaag.nl en jachthavendebijland.nl

BUITENGOED DE PANOVEN

Buitengoed de Panoven in Zevenaar is een voormalige dakpan- en steenfabriek uit 1850. Een goed bewaard gebleven stukje industrieel erfgoed waar veel te ontdekken en te beleven valt. Doe

mee aan de verschillende activiteiten, zoals een rondje rijden met de locomotief, maak een tocht met paard en wagen of bak je eigen baksteen. Er zijn ook rondleidingen door professionele gidsen. Wil je dieren spotten? Met 'Zoek de bever' ga je de natuur in! Geniet in Streekrestaurant De Herberg van een heerlijke lunch gemaakt met seizoensproducten uit eigen streek.

Adres: Panovenweg 18, Zevenaar
Meer info: panoven.nl

LIEMERS TROTS

Boeren en tuinders in de Liemers zijn met recht trots op hun producten, die ze bovendien vaak in een Liemers jasje steken. Je herkent de streekproducten aan de naam: **Liemers Trots**. Een mooie manier om op de fiets kennis te maken met Liemerse streekproducten is de Streekproductenroute.

Meer info: [zie achterzijde](#)

EUROPAKADE

Tolkamer is van oudsher de 'tolpoort' naar Nederland. Zowel in letterlijke zin: hier passeerden

TOERISTISCHE TOPPERS EN FIETSRoutes IN DE LIEMERS

Het **Liemers Museum** in Zevenaar bezit tal van archeologische voorwerpen, van de Steentijd naar de Romeinen tot de Middeleeuwen. Daarnaast is er een prachtige collectie natuurhistorie en kerkelijke kunst en zijn er voorwerpen van sigarettentabak, inktfabriek Gimborn, Scheepswerf de Hoop en steenfabrieken te zien. Tot slot kun je er kennis maken met het Liemerse leven tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Adres: Kerkstraat 16, Zevenaar
Meer info: liemersmuseum.nl

ZIN IN ZEVENAAR

Je mag zeker niet voorbij gaan aan het gezellige centrum van Zevenaar, waar je 's avonds een heerlijk avondje uit kunt. **Schouwburg Het Musiater** biedt een scala aan professionele theatervoorstellingen en amateurproducties. Bij **Muziekcafé de Lantaarn** kun je onder het genot van een hapje en een drankje naar

aanstormend talent en bekende artiesten uit binnen- en buitenland luisteren. Een mooie film kijk je in het **Filmhuis**. Of ga een avondje bowlen bij de **Griethse Poort** in Zevenaar.

Meer info: hetmusiater.nl, delantaarn.nl, filmhuiszevenaar.nl, degriethsepoort.nl

WESTERVOORTSE BRUG

Een plek in de Liemers die tot de historische verbeelding spreekt, is de Westervoortse IJsselbrug. Het Duitse leger blies deze in het laatste oorlogsjaar op en verschanste zich in Fort Westervoort en rond het AKU-complex. Aan Westervoortse kant vond een enorme troepenopbouw plaats en op 12 april 1945 barstte 's avonds een Engelse artilleriebeschieting los.

Adres: Zevenaarseweg, Arnhem
Meer info: liberationroute.nl

CULTUREEL ERFGOED

In Groessen vind je de 'kathedraal van de Liemers', zoals de **Heilige Andreaskerk (9A)** genoemd wordt. En in Westervoort

ligt een van de oudste gebouwen, in de volksmond 'het kasteeltje', **Huize Vredenburg (9B)**. In het stadshart van Zevenaar bevindt zich landgoed **Huis Sevenaer (9C)**. De landgoedwinkel verkoopt producten van dit landgoed en is gevestigd in een van de vele rijksmonumenten op het terrein. **Huis Bingerden (9D)** bij Angerlo is een van de oudstebuitenplaatsen in ons land en ligt aan de IJssel. Befaamd zijn de internationale kwekerijdagen in het derde weekend van juni. Neem ook eens een kijkje bij het **oude gemaal (9E)** in Pannerden. Hier kun je kunst bekijken, genieten van een heerlijke lunch en zelfs voor een overnachting in een gerestaureerde veldschuur.

Meer info: huissevenaer.com, bingerden.com, gemaalouderijn.nl

SHOPPEN

De Liemers is landelijk bekend dankzij trekpleisters als de Makro, IKEA en Intratuin op de woonboulevard De Nieuwgraaf Duiven. Zevenaar biedt het grootste winkelcentrum van de Liemers.

Adres: Nieuwgraaf, Duiven

de
Liemers
helemaal goed!

RONDJE GELDERS EILAND > 35 KM

KNOOPPUNTEN

30-96-81-89-88-65-56-54-55-01-35-28-32-31-15-06-30

STARTPUNT

Toeristisch Informatiecentrum Rijnwaarden in Tolkamer

Het gebied tussen Rijn, Pannerdensch Kanaal en Oude Rijnstrangen wordt ook wel Gelders Eiland genoemd. Een oase van rust en ruimte waar uiterwaarden teruggegeven worden aan de natuur. Je vindt er trekpuntjes over de (oude) Rijnstrangen en Oude Waal, kilometers dijk met karakteristieke dijkhuizen, beverburchten, struinpaden, oeverzwaluwen en het overal aanwezige water. Je komt langs Huis Aerd, een historisch huis met gracht uit 1657 en twee herbouwde redoutes (uit aarde opgeworpen wachttorens). De route is gratis te downloaden op lekkerfietsen.nl.

HISTORISCH LIEMERS > 50 KM

KNOOPPUNTEN

89-60-62-57-56-53-51-52-01-35-28-32-31-15-30-96-81-89-88-65-64-63-61-89

STARTPUNT

Centrum Westervoort

Een route door de Liemerse geschiedenis van duizenden jaren. Je komt langs Spannende Geschiedenis en Liberation Route locaties. Op die plekken vind je een markering en brengt een video- of audioverhaal de geschiedenis tot leven. Je start bij de Westervoortse brug die een grote rol speelde in Tweede Wereldoorlog en fietst langs Havezate Magerhorst, komt langs een redoute (schans) en de voormalige plek van het Romeinse fort Carvium. Neem je mobiele telefoon mee!

LIEMERSE STREEKPRODUCTENROUTE > 36 KM

KNOOPPUNTEN

52-01-55-54-56-57-62-91-92-95-93-50-16-20-63-34-35-01-52

STARTPUNT

Centrum Zevenaar

Met deze fietsroute kun je genieten van al het moois en lekkers dat de Liemers te bieden heeft. De fietsroute brengt je langs veel bijzondere culinaire locaties zoals bijvoorbeeld Struisvogelboerderij Vrieswijk. Zij organiseren activiteiten en laten je kennis maken met het boerenbedrijf. Ook langs de weg staan bij oude boerderijen vaak veilingkisten met verse groenten en sappig fruit.

WAT KOM JE ZOAL TEGEN AAN STREEKPRODUCTEN IN DE LIEMERS?

- Veel Liemerse streekproducten kun je in Groessen kopen bij **Landwinkel De Groene Schuur** (zie kaart >);
- Het lekkerste fruit van Lobith vind je in de biologische fruitwinkel en boomgaard van **Biologische tuinderij 't Gelders Eiland** (zie kaart >);
- Heel lekker zijn de oesterzwammen, die al sinds 1984 op biologische wijze worden gekweekt op **Oesterzwammenkwekerij de Middelwaard** in Loo (zie kaart >);
- In **Molen de Hoop** (zie kaart >) in Oud-Zevenaar wordt - voor de thuisbakker - het meel nog op traditionele wijze gemalen.
- Bierkenners hebben ongetwijfeld gehoord van **Stadsbrouwerij Wittenburg** (zie kaart >);
- Wil je echte mozzarella? Bij **Buffelboerderij Arns** (zie kaart >)
- Bij **Hippe Koeien** (zie kaart >)

EEN SELECTIE VAN RESTAURANTS:

- I** Restaurant 't Raedthuys *, Rijksweg 51 Duiven
- II** Pannenkoekenhuis de Snippenhof, Parallelweg 23 Duiven
- III** Café Restaurant Zalen 't Centrum, Dorpstraat 78 Babberich
- IV** Restaurant Gasterij De Kommensaal, Koestraat 1 Latham
- V** Restaurant de Stempel, Emmerichseweg 4 Babberich
- VI** De Wellinghoeve, Rijnstrangenweg 15 Groessen
- VII** Kade 5 & Kade 7, Kade 5 en 7 Tolkamer
- VIII** Eet-Lokaal op Landgoed Huis Sevenaer, Markt 25 Zevenaar
- IX** 't Olde Schop, Kerkstraat 78 Giesbeek
- X** De Blauwe Topaas, Hamersestraat 53 Westervoort

MEER INFO > VVVDELIEMERS.NL

WANDELEN IN DE LIEMERS > 16-24 KM

Het Liemers-Knooppad is een combinatie van een aantal wandelpaden in het gebied tussen Arnhem, de Duitse grens en Doetinchem. De rivieren Rijn, IJssel en Oude-IJssel zijn niet alleen streekbepalend, maar geven ook aan waar ongeveer de grenzen liggen van dit gebied.

De routes bieden zoveel mogelijk afwisseling tussen natuur, cultuurlandschap, buurtschap, dorp en stad. Kortom, een aangenaam beeld van het rivierenlandschap van de Liemers. Het zijn routes van elk ongeveer 16 tot 24 kilometer over zowel verharde als onverharde wegen. Routes zijn bijvoorbeeld het Kunst & Parkenpad Zevenaar, of een route waar je in de voetsporen treedt van de smokkelaars. Voor meer informatie en de routes zie wandelenindeliemers.nl